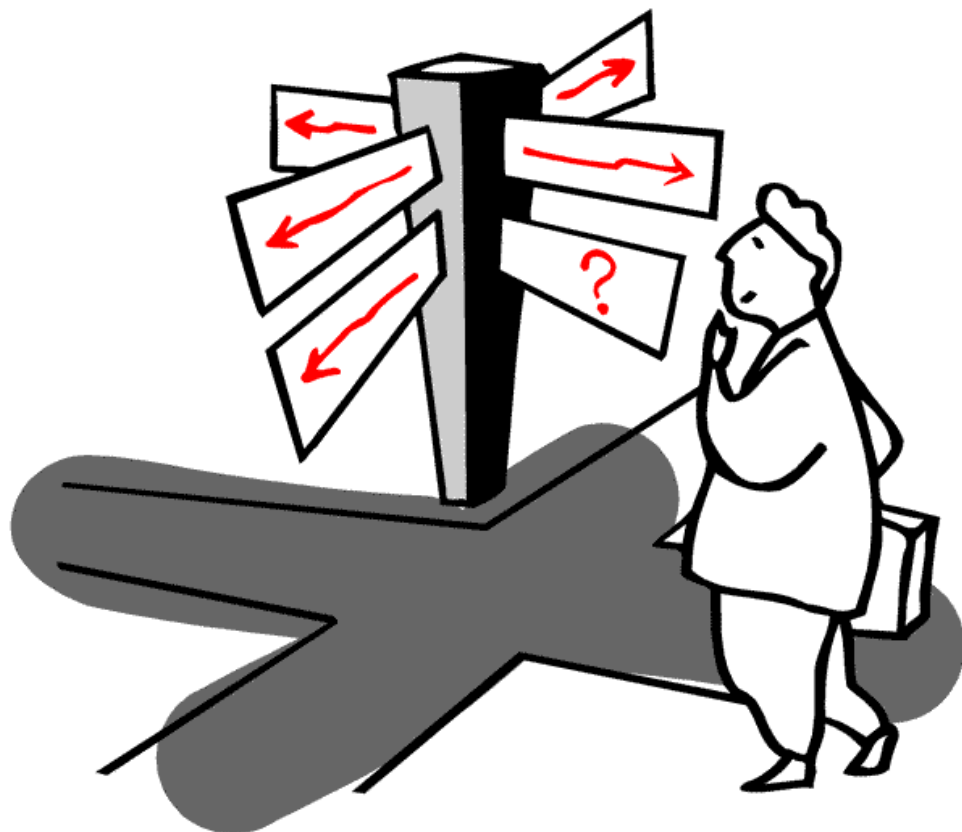

INFORMATIEBOEKJE
HAVO
PROFIELKEUZETRAJECT

Inhoud

1	WOORD VOORAF	5
2	HET DECANAAT	6
3	HET VAKKENPAKKET	7
3.1	Het gemeenschappelijk deel / vrije deel school	7
3.2	Het profieldeel	7
3.3	Het vrije keuzedeel	8
3.4	Enkele belangrijke overwegingen met betrekking tot de profielkeuze	8
4	TOELICHTING PER VAK	9
4.1	Aardrijkskunde	9
4.2	Biologie	9
4.3	Bewegen, Sport en Maatschappij (BSM)	9
4.4	Culturele en kunstzinnige vorming (CKV)	9
4.5	Duits	10
4.6	Economie	10
4.7	Engels	10
4.8	Frans	10
4.9	Godsdienst	10
4.10	Geschiedenis	10
4.11	Handvaardigheid	10
4.12	Lichamelijke opvoeding (LO1)	10
4.13	Loopbaanoriëntatie en begeleiding (LOB)	11
4.14	Maatschappijleer	11
4.15	Bedrijfseconomie, ondernemerschap en financiële zelfredzaamheid (BeCO)	11
4.16	Maatschappijwetenschappen	11
4.17	Muziek	11
4.18	Natuurkunde	12
4.19	Nederlands en Engels	12
4.20	Scheikunde	12
4.21	Spaans	12
4.22	Tekenen/handvaardigheid	13
4.23	Wiskunde A	13
4.24	Wiskunde B	13
5	INTERESSANTE SITES	14
5.1	Opleidingen bekijken en vergelijken	14
5.2	Hoger onderwijs	14
5.3	Testen en informatie over beroepen	14
6	BELANGRIJKE DATA	15
6.1	Kennismaking nieuwe vakken in januari 2023	15
7	BIJLAGE PROFIELKEUZEFORMULIER HAVO	16

1 WOORD VOORAF

Uw zoon of dochter staat voor een heel belangrijk keuzemoment in de schoolloopbaan. Het kiezen van een profiel maakt toekomstige studierichtingen mogelijk, maar sluit ook doorstroommogelijkheden uit. Het is dus van het allergrootste belang zorgvuldig met uw kind de mogelijkheden en consequenties af te wegen. Het gesprek hierover moet nadrukkelijk ook thuis plaatsvinden en niet alleen op school met de mentor. Er blijft altijd een spanningsveld bestaan tussen dromen over een studierichting en capaciteiten waarover uw kind beschikt. Motivatie om een doel te halen speelt zeker ook een rol in de besluitvorming, maar soms lopen we dan tegen de grenzen aan van het haalbare.

In de mentorlessen wordt wekelijks toegewerkt naar het keuzemoment. Het gaat in deze lessen over zelfconcept, dromen, talenten, interesses en natuurlijk de inhoud van de profielen.

Rond november weten de kinderen welke profielen er zijn en kunnen ze al grofweg kiezen voor een profiel. Een interessedest in december bevestigt als het goed is hun ideeën. In januari maken ze kennis met de 'nieuwe' vakken die in de bovenbouw worden gegeven in de profielen. Na dit alles kunnen ze een goede (voorlopige) profielkeuze maken.

Na de evaluatie en adviezen door de vakdocenten en mentoren wordt de profielkeuze definitief in de week van 8 mei 2023. Daarna is wijzigen niet meer mogelijk. Alleen op initiatief van de mentor, decaan of schoolleider kan er nog een 'verplichte' wijziging plaatsvinden als de cijfers daartoe aanleiding geven. U wordt daarvan dan per brief op de hoogte gesteld.

Wij hopen dat dit boekje genoeg informatie bevat om met uw kind tot een verantwoorde keuze te komen.

Namens het decanaat,

Mevrouw S.G.P. Oegema

2 HET DECANAAT

Bij eventuele vragen over profielkeuze of vervolgopleiding kunt u contact opnemen met mevrouw S.G.P. Oegema.

Decaan havo

Doorkiesnummer 010-4595913

Email: sgpoegema@comenius.nl

We werken in klas 3 met materiaal van verschillende aanbieders op het gebied van de profielkeuze. De mentoren stellen met de afdelingsleider en de decaan het programma op. De mentor is verantwoordelijk voor het keuzeproces van zijn mentorleerlingen en hij begeleidt het traject. Daarbij wordt de mentor ondersteund vanuit het decanaat. Voor advies of bij vragen kunnen mentoren, leerlingen maar ook ouders altijd contact opnemen of een afspraak maken met de decaan.

3 HET VAKKENPAKKET

Het vakkenpakket dat je gaat kiezen bestaat uit drie gedeeltes:

- a) Het **gemeenschappelijke deel / vrije deel school**
- b) Het **profieldeel**
- c) Het **vrije keuzedeel**

3.1 Het gemeenschappelijk deel / vrije deel school

In het **gemeenschappelijke deel** (de vakken die alle leerlingen moeten volgen) zitten de volgende vakken: culturele en kunstzinnige Vorming (CKV), Engels, lichamelijke opvoeding (LO1), maatschappijleer en Nederlands.

In het **vrije deel school** zitten de vakken godsdienst en loopbaanoriëntatie en begeleiding (LOB). Ook het maken van een profielwerkstuk (PW) en de mentorlessen zitten hierin.

3.2 Het profieldeel

In het **profieldeel** zitten vakken die gerelateerd zijn aan het profiel; dat betekent dat bv. in het profieldeel van het profiel EM de vakken zitten die kenmerkend zijn voor EM. Dit geldt ook voor de andere profielen.

Iedere leerling kiest één van de volgende **profielen**:

- Cultuur en Maatschappij (CM)
- Economie en Maatschappij (EM)
- CM/EM een combinatieprofiel
- Natuur en Gezondheid (NG)
- Natuur en Techniek (NT/NG)

In het profiel **Cultuur en Maatschappij** zitten de volgende vakken:

- a) Een kunstvak
- b) Geschiedenis
- c) Maatschappijwetenschappen
- d) Een tweede moderne vreemde taal

In het profiel **Economie en Maatschappij** krijg je te maken met de volgende vakken:

- a) Economie
- b) Geschiedenis
- c) Bedrijfseconomie, ondernemerschap en financiële zelfredzaamheid
- d) Wiskunde A of wiskunde B

Het profiel **CM/EM** omvat de volgende vakken:

- a) Een tweede vreemde taal
- b) Economie
- c) Geschiedenis
- d) Wiskunde A of B

Het profiel **Natuur en Gezondheid** omvat de volgende vakken:

- a) Biologie
- b) Scheikunde
- c) Aardrijkskunde of natuurkunde
- d) Wiskunde A of wiskunde B

Het profiel **Natuur en Techniek** kent de volgende vakken:

- a) Biologie
- b) Natuurkunde
- c) Scheikunde
- d) Wiskunde B

3.3 Het vrije keuzedeel

Het derde gedeelte van je vakkenpakket is het vrije deel, waar je nog één vak moet kiezen. Als een vak te weinig aanmeldingen heeft, gaat het mogelijk niet door. Je moet dus altijd een tweede keus bedenken. Alle vakken worden in de bijlage bij het profielkeuzeformulier toegelicht en het definitieve aanbod zal op het profielkeuzeformulier staan.

3.4 Enkele belangrijke overwegingen met betrekking tot de profielkeuze

Bij een keuze voor NG of NT

Er wordt een profielnorm gehanteerd. De precieze regelgeving hieromtrent wordt u hieronder meegedeeld, maar het komt erop neer dat er een gemiddeld cijfer van 7.0 of hoger moet worden gehaald in klas 3 voor het vak *wiskunde*, indien voor wiskunde B wordt gekozen. Maar ook voor de vakken *scheikunde en natuurkunde* dient een gemiddeld cijfer van 7.0 of hoger te worden gehaald. Een positief advies van de lesgevende docenten is van groot belang voor deze profielen.

Bij een keuze voor NG

Bedenk dat veel exacte studierichtingen *natuurkunde* en *wiskunde B* als eis stellen.

Kijk goed naar de instroomeisen als je al weet in welke richting je door wilt leren, veel informatie is te vinden op de sites van de opleidingen.

Aanvullende eisen bij keuze voor N-profiel (vastgesteld door de directie)

Tot vijf jaar geleden waren er geen beperkende voorwaarden opgenomen en stond het elke leerling vrij om een N-profiel te kiezen. Voor een groot deel van de leerlingen past dit profiel natuurlijk uitstekend bij de kwaliteiten van de leerling. Voor een kleine groep ligt dat anders. Ondanks het feit dat vakdocenten het deze leerlingen afraden om een N-profiel te kiezen, houden ze toch voet bij stuk. In de praktijk blijkt al binnen enkele weken dat de leerling zich verkeken heeft op de zwaarte van het N-profiel. Dan ziet men aan het begin van het schooljaar in dat het moeilijk te volbrengen zal zijn en wil men al na een paar weken een ander profiel kiezen. Enkele leerlingen houden het langer vol, maar behalen op het eindexamen toch geen voldoende. Om deze situatie te voorkomen, is een wijziging in de bevorderingsregeling opgenomen. In de nieuwe regeling moet een leerling om een natuurprofiel te kunnen kiezen voor minimaal twee van de drie vakken wiskunde B, natuurkunde en scheikunde een positief advies krijgen. De keuze voor een N-profiel met daarin de vakken wiskunde B, natuurkunde en scheikunde is dus mogelijk bij maximaal één negatief vakadvies voor deze drie vakken. Dat

betekent dat de keuze voor een NT-profiel bij twee of drie negatieve vakadviezen voor deze drie vakken niet mogelijk is. Met deze nieuwe aanvullende eis is de keuze voor het NG-profiel niet geblokkeerd. De keuze voor een NG-profiel is dan nog mogelijk door te kiezen voor de alternatieve profielkeuzevakken aardrijkskunde (in plaats van natuurkunde) en/of wiskunde A (in plaats van wiskunde B).

Bij een keuze voor EM of CM/EM

Bedenk dat als er een wens bestaat om in de (bedrijfs-)economische richting door te studeren het vak *bedrijfseconomie, ondernemerschap en financiële zelfredzaamheid* een enorme ondersteuning is. Voor de commerciële richtingen is een tweede *moderne taal* een aanbeveling.

Voor communicatie- en mediarietingen is een kunstvak een aanbeveling.

Bij een keuze voor CM

Kies je voor CM zonder wiskunde (keuzevak in de vrije ruimte) dan is het volgen van rekenlessen verplicht.

4 TOELICHTING PER VAK

4.1 Aardrijkskunde

Aardrijkskunde plaatst de mens in zijn geografische en geofysische omgeving. Inzicht krijgen in de samenhang tussen wat de mens doet en de omgeving waarin hij dat doet. Klimaat, grondsoort en landschappelijke eigenschappen, maar ook bevolkingssamenstelling hebben hun uitwerking op bijvoorbeeld de economische mogelijkheden.

4.2 Biologie

Biologie gaat over leven: plant, dier en mens in zijn natuurlijke omgeving (het milieu). Het is vooral belangrijk in de gezondheidszorg en in de agrarische sector. Vandaar dat dit vak in het profiel NG zit. Het vak biologie in de bovenbouw van havo en vwo is veel exacter dan de biologie zoals leerlingen deze kennen uit de onderbouw.

4.3 Beweging, Sport en Maatschappij (BSM)

BSM of in de volksmond LO2. Een vak voor actieve, maatschappelijk betrokken leerlingen. Het accent ligt op regelen en theoretische verdieping. Het is van belang als je actief wilt zijn in vrijwilligerswerk, al dan niet bij een sportvereniging. Je moet houden van een actieve levensstijl.

4.4 Culturele en kunstzinnige vorming (CKV)

CKV is een vak waarin je kennis maakt met de wereld van kunst en cultuur. In je opleiding hoort ook het bezoeken van musea, toneel-, dans- en cabaretvoorstellingen, muziekconcerten, tentoonstellingen, enz. CKV is een vak dat zowel in leslokalen wordt gegeven, als een reeks van activiteiten die je uitvoert en waarover je nadenkt, discussieert en verslag doet.

4.5 Duits

Moderne vreemde talen zijn voor ons Nederlanders van groot belang. Wij hebben veel contacten met het buitenland. Een noodzakelijke keuze voor iedereen, ook voor technici, die over de grenzen wil kijken. Zeker voor wie toerisme, handel of horeca in wil of iets met communicatie wil gaan doen.

4.6 Economie

Economie is een breed vak, waarin het gaat om al die onderwerpen die op de economische pagina's van de krant aan bod komen: geld, goudvoorraad, winst en verlies, verminderde banengroei, overheidstekorten, bruto nationaal product, koerswijzigingen op de beurs, de AEX-index, de verzorgingsstaat, de vrije markt, monopolypositie, concurrentiebeding, Europa, de euro, inflatie, devaluatie, varkenscyclus, banenpool, overheidsbemoedigen, etc. Veel theorie, maar voor wie zijn ogen en oren de kost geeft en de economische pagina's in de kranten niet systematisch overslaat, ook veel herkenning. Economie speelt op alle terreinen van de maatschappij mee en is een goede keuze in het vrije deel bij andere profielen dan EM.

4.7 Engels

Zie 4.18 Nederlands en Engels.

4.8 Frans

Als je Frans in het profiel hebt gekozen of in de vrije ruimte, leer je de volgende vaardigheden: leesvaardigheid (allerlei soorten teksten lezen, denk bijvoorbeeld aan advertenties en tijdschriftartikelen), luistervaardigheid, spreekvaardigheid (eenvoudige gesprekjes voeren over verschillende onderwerpen) en schrijfvaardigheid (brieven schrijven). Daarnaast is er ook literatuur. Je leest wat korte teksten en fragmenten uit de Franse literatuur en enkele Franse (strip)boeken.

4.9 Godsdienst

Het vak reikt je de basiskennis aan van de wereldgodsdiensten. Nadruk ligt op het jodendom en christendom, waarvoor de Bijbel het uitgangspunt is. Deze basiskennis zul je nodig hebben om op zinvolle manier om te gaan met levensvragen.

4.10 Geschiedenis

Geschiedenis behandelt onderwerpen uit de Nederlandse en wereldgeschiedenis. De mens en de hedendaagse maatschappij kan niet los gezien worden van het verleden. Wie later wil studeren en werken in de sectoren van cultuur, kunst, onderwijs, dienstverlening en bedrijfsleven heeft dat besef van historische achtergrond nodig. Niet vanwege louter historische feitenkennis, maar om te kunnen relativiseren en samenhang te zien.

4.11 Handvaardigheid

Zie 4.21 Tekenen/handvaardigheid.

4.12 Lichamelijke opvoeding (LO1)

Lichamelijke opvoeding heeft veel weg van de traditionele gymnastieklessen, maar zal een ander karakter krijgen. Zoals overal in de Tweede Fase zal ook hier veel zelfstandigheid (keuzes kunnen maken, organiseren

en leidinggeven) een rol gaan spelen. Naast het volgen van een vastgesteld programma zullen er ook keuzeactiviteiten buiten de school plaatsvinden.

4.13 Loopbaanoriëntatie en begeleiding (LOB)

LOB is eigenlijk geen vak, maar een voortdurend proces waarin je zelf, onder leiding van je mentor, een studie- en beroepenveld probeert te vinden. Het bereidt je voor op de keuze die je na je middelbare schoolloopbaan moet maken om met je havo-diploma verder te komen in de maatschappij.

4.14 Maatschappijleer

Maatschappijleer is van algemeen belang. Om als staatsburger te kunnen functioneren moet je weten hoe onze maatschappij en Nederland als staat in elkaar zitten.

4.15 Bedrijfseconomie, ondernemerschap en financiële zelfredzaamheid (BeCO)

Bedrijfseconomie, ondernemerschap en financiële zelfredzaamheid is de naam voor een vak dat op economische opleidingen meestal Bedrijfseconomie wordt genoemd. Er worden concrete economische problemen behandeld, die zich in (overheids)bedrijven kunnen voordoen. Het gaat dan om de organisatie in bedrijven, personeelszaken, hoe zaken worden gefinancierd, hoe de informatie in een bedrijf of instelling verloopt en hoe men verslag doet van de (financiële) resultaten. Het vak is een goede keuze in het vrije deel, ook bij andere profielen dan EM.

4.16 Maatschappijwetenschappen

Bij maatschappijwetenschappen leer je, aan de hand van een aantal begrippen, allerlei sociale processen te analyseren. Hoe komt het bijvoorbeeld dat als iets in de mode is, ineens iedereen hetzelfde aan lijkt te hebben? Waarom is het zo ontzettend moeilijk om je smartphone weg te leggen? Je leert dit soort vraagstukken te onderzoeken, te analyseren en verklaringen te zoeken. Het interessante is dat deze sociale processen niet alleen 'in het klein' zijn waar te nemen, maar ook 'in het groot', op maatschappelijk niveau. Dus: hoe komt het toch dat jongeren al ruim 10 jaar steeds braver worden? Ze worden minder crimineel, drinken en roken minder, werken harder en sporten meer. Hoe is dat te verklaren?

In de les leer je natuurlijk begrippen om dit alles mee te analyseren. We passen die begrippen toe bij bijvoorbeeld het kijken naar interessante documentaires. Maar er wordt ook veel tijd besteed in het doen van onderzoek. Onderzoek naar informatie (klopt nieuws wel, en hoe kom je daar achter), maar ook onderzoekjes naar menselijk gedrag.

Maatschappijwetenschappen is het enige vak op school dat een inleiding vormt op een sociaalwetenschappelijke, journalistieke, juridische, sociaal- of cultureel-maatschappelijke opleiding. Deze vervolgoedingen vragen namelijk allemaal een zeker inzicht in maatschappelijke processen en theorieën en de wereld waarin je leeft.

4.17 Muziek

Om muziek in de bovenbouw te volgen moet je ervaring hebben op een muziekinstrument of met zang(les). Daarnaast is in principe de basis, die in de onderbouw is gelegd, voldoende als ondergrond.

Alle facetten van muziek komen in de lessen aan de orde: luistervaardigheid, muziekgeschiedenis, spelen, zingen, muziektheorie en componeren. Het zingen en spelen wordt altijd uitgevoerd, soms in klassenverband,

soms op een muziekavond. Er komen veel verschillende muziekstijlen aan bod, mede afhankelijk van de ervaringen van de groep.

Muziek moet je ook leuk vinden. Naast het serieuze leerwerk - dat er zeker ook is - moet je er vooral plezier aan beleven om meer te weten te komen over muziek

4.18 Natuurkunde

Natuurkunde gaat over beweging, geluid, elektriciteit, zwaartekracht. Techniek kan niet zonder natuurkunde en de mens kan niet zonder techniek, zelfs je lichaam niet. Voor natuurkunde moet je een goed voorstellingsvermogen hebben, goed in stappen kunnen denken (systematische probleemaanpak) en precies zijn.

4.19 Nederlands en Engels

Nederlands en de op onze wereld meest gangbare moderne vreemde taal Engels maken een vast onderdeel uit van je opleiding. Het gaat om lees-, schrijf-, spreek-, kijk- en luistervaardigheid. Tevens wordt een groot gedeelte van de literatuur bij deze vakken behandeld.

4.20 Scheikunde

Dit gaat over stoffen, hoe die in elkaar zitten. De natuur zit vol met scheikundige stoffen, ook ons lichaam. Bovendien maakt de mens steeds weer nieuwe scheikundige verbindingen. Vaak gaat scheikunde samen met natuurkunde en/of biologie.

Scheikunde is belangrijk voor laboratoriumopleidingen, agrarische en milieuoopleidingen, gezondheidszorg (medicijnen en chemische processen in het lichaam) en de petrochemische industrie. Ook voor scheikunde moet je precies en systematisch zijn.

4.21 Spaans

Leer Spaans en deel een taal met meer dan 450 miljoen mensen in ruim 20 landen op vijf continenten. Het is een echte wereldtaal en een van de officiële talen van o.a. de EU, VN, UNESCO, OESO en OPEC. Daarnaast is het de taal van de economie en handel in zowel ontwikkelde landen als groeielanden. Spaans is een zeer nuttige taal als je geïnteresseerd bent in een studie economie, handel, bedrijfsmanagement of toerisme. De Spaanstalige wereld kent diverse culturen. Wil je genieten van muziek, film, folklore en het culturele erfgoed dat door vele volkeren wordt gedeeld, leer dan Spaans.

Spaans wordt ook vanaf het vierde leerjaar op een actieve manier gegeven. Er wordt met de methode "Paso Adelante" gewerkt (tekstboek en werkboek). Daarnaast gebruiken we aanvullend materiaal zoals oefeningen van internet, leesboeken, muziek, films en opdrachten in de klas. Aan de hand van een bepaald thema worden de spreek-, lees-, schrijf- en luistervaardigheden getraind op een gestructureerde en motiverende manier.

Volg je het vak Spaans al vanaf de eerste klas van de havo dan kun je in dit in de vierde klas ook in je vakkenpakket opnemen.

4.22 Tekenen/handvaardigheid

Deze vakken hebben een theoretisch deel. Het gaat vooral over het beschouwen, bekritisieren en de geschiedenis van kunst en muziek. Kunst beslaat hier niet alleen beeldhouw- en schilderkunst, maar ook architectuur, dans, fotografie en film. Behalve voor inzicht in de uitingen van de maatschappij en verschillende culturen is dit vak ook waardevol wanneer je je met handel en toerisme of met bouwkunde wilt gaan bezighouden.

Bij tekenen en handvaardigheid gaat het vooral om de praktische kant; werkstukken/beelden en tekeningen maken. Tekenen of handvaardigheid ken je uit de eerste drie leerjaren als beeldend vormen, nu worden ze echter opgesplitst in tekenen (2D) en handvaardigheid (3D en multimedia). Het onderdeel vaktheorie gaat er bij deze doe-poot vooral over hoe je dingen maakt en is grotendeels in de opdrachten verweven.

Handvaardigheid is van belang als je interesse uitgaat naar kunstopleidingen/academies, pabo, creatieve therapie, communicatie, (binnenhuis-)architectuur, bouwkunde, industrieel productontwerpen en informatica (profiel NT), omdat je bij dit vak ruimtelijk leert denken zowel in het twee - als in het drie dimensionale, soms een nieuwe werkelijkheid weergeeft en creatieve oplossingen voor probleemstellingen leert geven.

Bij **Tekenen** leer je zaken die je goed kunt gebruiken in de mode, reclame, maar ook pabo- of communicatieopleidingen en natuurlijk wanneer je naar een kunstacademie wilt.

4.23 Wiskunde A

Bij Wiskunde A leer je hoe wiskunde in de praktijk van alle dag gebruikt wordt, in kranten en tijdschriften, in de economie, in statistieken en grafieken, in kansberekening, etc. Wiskunde A is nuttig om te leren abstraheren en analyseren, vaardigheden die van belang zijn op hbo- en universitair niveau, zelfs als dat studies zijn waarin je niets meer met wiskunde hoeft te doen.

4.24 Wiskunde B

Wiskunde B gaat uit van formules. Naast toepassingen wordt er ook gewerkt aan pure wiskunde. Het stelt hogere eisen aan je abstractieniveau. Het is nodig bij alle studies die zich bezighouden met techniek, natuur, materialen, krachten, elektriciteit en geluid. Ook een studie als bedrijfseconomie vraagt een grote vaardigheid en inzicht in formules.

5 INTERESSANTE SITES

Om je nog verder te verdiepen in vervolgstudie of beroepskeuze staan hieronder een paar handige sites.

5.1 Opleidingen bekijken en vergelijken

www.studiekeuze123.nl

Onafhankelijk website waarmee je alle opleidingen in het hoger onderwijs kunt vergelijken aan de hand van door jou gekozen criteria. De meest uitgebreide online studiewijzer.

<https://studiegids.nl/hbo/opleidingen/>

Alle hbo- en wo-studies in Nederland worden aangeboden. Zowel door de overheid bekostigd als particulier.

<https://www.hbostart.nl/>

Hbostart.nl: tien studierichtingen voor studiekeuze hbo

De website van [hbostart](http://hbostart.nl) geeft een overzicht van alle hbo-opleidingen in Nederland verdeeld over tien studierichtingen. Heel veel informatie en een test.

De website hbo.bachelors.nl biedt praktische en inhoudelijke informatie over alle bacheloropleidingen in het hbo. Behalve standaard informatie over toelatingseisen, studieduur en studielast, geeft de website ook informatie over studentenaantallen en financiën.

5.2 Hoger onderwijs

www.studielink.nl

De officiële site om je aan te melden voor de opleiding van jouw keuze. Hierover ontvang je in het examenjaar uitgebreidere informatie van het decanaat.

5.2 Testen en informatie over beroepen

www.studiekeuze123.nl

Top-10 van studies met de beste baankans. Op deze site kun je ook interesstetsten vinden.

www.icares.com

Digitale studiekeuzetest. Na het invullen van een uitgebreide vragenlijst over je interesses, rolt er een advies uit over welke opleidingen bij je passen.

[Alfabetische beroepenlijst - Alle beroepen van A tot Z \(jobpersonality.com\)](#) **Alle beroepen van A tot Z**

Op zoek naar een overzicht met alle beroepen? Van [accountant](#) tot [zorgcoördinator](#) en van [orderpicker](#) tot [hacker](#). Gebruik dan deze alfabetische en complete beroepenlijst met meer dan 1200 veelvoorkomende, unieke en actuele beroepen. Per beroep zien hoe groot de kans op robotisering is, welke persoonlijkheidskenmerken het beste passen en welke opleidingen je kunt volgen

<https://www.kiesmbo.nl> , www.lerenwerken.nl en www.mbstad.nl

Deze sites bieden uitgebreide informatie over het middelbaar beroepsonderwijs voor mensen die van het vmbo of mbo komen. Met opleidingen, studiekeuzetesten, beroepen, stages, leerwerkplekken en filmpjes.

www.lc-data.nl Profiel en beroeps/studiekeuze tests. Deze tests maken de leerlingen op school.

6 BELANGRIJKE DATA

- In november 2022: ouderavond profielkeuze
- December 2022: lc-data test; uitslag gaat mee naar huis
- In januari 2023: vakdocenten geven informatie over vakken in de bovenbouw
- In februari 2023: adviezen van de vakdocenten; belangrijk en soms bindend; al vroeg laten zien wat je kunt
- 6 maart 2023: inleveren voorlopige profielkeuze
Gesprekken mentor met leerling over de gekozen vakken en eventueel overleg met ouders
- Vakadviezen kunnen door docenten gewijzigd worden tot 20 april 2023
- Profiel- en vakwijzigingen zijn mogelijk tot en met 26 april 2023
- Na 8 mei 2023 enkel nog wijzigingen mogelijk op verzoek van de mentor/schoolleiding om zwaarwegende redenen.

6.1 Kennismaking nieuwe vakken in januari 2023

De vakken Bedrijfseconomie ondernemerschap en financiële zelfredzaamheid, biologie, natuurkunde, scheikunde, wiskunde A, wiskunde B, de kunstvakken, de moderne vreemde talen, bewegen sport en maatschappij, het international business college en economie zijn nieuw in de bovenbouw of hebben toch wel een andere invulling dan in de onderbouw. Daarom geven de vakdocenten deze maand informatie over het programma in de bovenbouw. De docenten betrekken mogelijk leerlingen die hun vak volgen als examenvak als ambassadeur bij deze voorlichting.

7 BIJLAGE PROFIELKEUZEFORMULIER HAVO.

• Profiel C&M: CULTUUR en MAATSCHAPPIJ		
<p>Houdt in:</p> <p>werken met talen inlevingsvermogen met mensen willen praten kunnen luisteren sociaal betrokken zijn maatschappelijke interesse artistiek bezig zijn werken met media meebesturen</p>	<p>Deze mensen zijn:</p> <p>sociaal intellectueel artistiek</p> <p>belangstellend lezers taalvaardig teamwerkers</p>	<p>Trefwoorden:</p> <p>creativiteit film hulpverlening kunst muziek onderwijs opvoeding reclame sociaal taal talent toneel vertalen welzijn</p>
<p>Arbeidsgebieden:</p> <p>cultuur en wetenschap gezondheid hulpverlening informatie en communicatie kunst maatschappelijk werk opvoeding en onderwijs tolk & vertalen zorg</p>	<p>Beroepen:</p> <p>acteur archeoloog archivaris beleidsmedewerker cursusontwikkelaar danser docent talen geschiedenisleraar groepsleider illustrator informatieanalist journalist leraar basisonderwijs maatschappelijk werker modeontwerper musicus personeelswerker pr-medewerker reclamefotograaf regisseur reis(bege)leider reisbureauemployé tekstschrijver</p>	<p>Leergebieden:</p> <p>Gemeenschappelijk deel: CKV Nederlands Engels Maatschappijleer LO</p> <p>Profieldeel: Frans, Duits of Spaans Geschiedenis Aardrijkskunde Kunstvak</p> <p>Aanrader in vrije deel: Wiskunde A</p> <p>PW en vrije deel school: Godsdienst; PW; Loopbaanoriëntatie</p>

• **Profiel E&M: ECONOMIE en MAATSCHAPPIJ**

<p>Houdt in:</p> <p>financieel adviseren begrotingen opstellen/ toelichten cijferwerk in- en verkoop leidinggeven en organiseren marktonderzoek zakelijke gesprekken voeren kantoorwerk onderhandelen</p>	<p>Deze mensen zijn:</p> <p>ondernemend conventioneel commercieel regelaars rekenaars teamwerkers zakelijk zelfstandig</p>	<p>Trefwoorden:</p> <p>administratie adviseren bankzaken besturen beurs boekhouding commercieel dienstverlening eigen zaak, geld handel horeca, recreatie, toerisme winst maken</p>
<p>Arbeidsgebieden:</p> <p>arbeid & economie horecamanagement informatie en communicatie recreatie & vrije tijd staat & veiligheid</p>	<p>Beroepen:</p> <p>administrateur bankmedewerker bedrijfskundige belastingconsulent economieleeraar documentalist filiaalbeheerder financial controller hotelmanager journalist officemanager organisatieadviseur reisbureau manager reisgids secretaresse transport planner voorlichter</p>	<p>Leergebieden:</p> <p>Gemeenschappelijk deel: CKV Nederlands Engels Maatschappijleer LO</p> <p>Profieldeel: Economie Geschiedenis Bedrijfseconomie O&FZ Wiskunde A of B</p> <p>Aanraders in vrije deel. Afhankelijk van aanleg leerling</p> <p>PW en vrije deel school: Godsdienst; PW; Loopbaanoriëntatie</p>

• **Profiel N&G: NATUUR en GEZONDHEID**

<p>Houdt in:</p> <p>adviezen opstellen op het gebied van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - land- en tuinbouw - veeteelt - milieu[beheer] - gezondheid[szorg] - voeding <p>interesse in het agrarische interesse in het [para]medische interesse in het milieu mensen helpen en verzorgen oog voor plant, dier en mens onderzoek doen problemen oplossen</p>	<p>Deze mensen zijn:</p> <p>intellectueel sociaal realistisch nieuwsgierig nuchter onderzoekend praktisch probleemoplossend zorgzaam</p>	<p>Trefwoorden:</p> <p>agrarisch dieet dieren gezondheidszorg laboratorium milieuzorg natuur planten therapie voeding ziekenhuis</p>
<p>Arbeidsgebieden:</p> <p>advisering agrarische sector diermanagement gezondheid en zorg milieu natuurlijke omgeving voeding voorlichting</p>	<p>Beroepen:</p> <p>agrariër agrarisch laborant agrarisch consulent bewegingstherapeut bloemenexporteur diermanager diëtist ergotherapeut fysiotherapeut laboratoriummedewerker leraar biologie leraar gymnastiek logopedist medisch laborant milieuonderzoeker milieuvorlichter plantenveredelaar tuinarchitect</p>	<p>Leergebieden:</p> <p>Gemeenschappelijk deel: CKV Nederlands Engels Maatschappijleer LO</p> <p>Profieldeel: Biologie Scheikunde Natuurkunde of aardrijkskunde Wiskunde A of B</p> <p>Aanraders in vrije deel: Afhankelijk van de aanleg en belangstelling van de leerling</p> <p>PW en vrije deel school: Godsdienst; PW; Loopbaanoriëntatie</p>

Profiel N&T	NATUUR EN TECHNIEK	
<p>Houdt in:</p> <p>adviseren over natuur en techniek interesse hebben voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elektronica, elektriciteit - geluid - hoe iets in elkaar zit - machines, mechanica - ICT - milieu - ontwerpen <p>oog hebben voor het milieu rekenen en tekenen stoffen onderzoeken</p>	<p>Deze mensen zijn:</p> <p>intellectueel realistisch ondernemend creatief leidend logisch nieuwsgierig praktisch precies probleemoplossend rekensvaardig systematisch</p>	<p>Trefwoorden:</p> <p>adviseren agrarisch bouwen chemie cijfers computers elektronica grondstoffen laboratorium machines milieu olie onderzoeken ontwerpen plastics techniek verkeer & vervoer vliegtuig</p>
<p>Arbeidsgebieden:</p> <p>Adviesbureaus agrarische sector apparaten architectenbureaus bouwbedrijven civiele techniek energie & grondstoffen gebruiksvoorwerpen infrastructuur ingenieursbureaus kledingindustrie laboratorium luchthavens petrochemische industrie verkeer & vervoer voedingsindustrie weg- en waterbouw ICT</p>	<p>Beroepen:</p> <p>aannemer agrarisch adviseur cartograaf chemicus chemisch analist informatica-technoloog leraar Na. Sk. Wisk. Levensmiddelen-technoloog luchtverkeersleider offshorespecialist piloot plantenveredelaar scheepsbouwkundige softwareontwerper technisch ingenieur</p>	<p>Leergebieden:</p> <p>Gemeenschappelijk deel: CKV Nederlands Engels Maatschappijleer LO</p> <p>Profieldeel: Natuurkunde Biologie Scheikunde Wiskunde B</p> <p>Aanrader(s) in vrije deel: Afhankelijk van de aanleg en belangstelling van de leerling</p> <p>PW en vrije deel school: Godsdienst; PW; Loopbaanoriëntatie</p>

GEMEENSCHAPPELIJK DEEL		
CKV	120	X
Engels	360	X
Lich. Opvoeding (LO1)	120	X
Maatschappijleer	120	X
Nederlands	400	X

PROFIELDEEL		
Duits ¹	400	
Frans ¹	kies 1 van de 3	400
Spaans ¹		400
Maatschappijwetenschappen	320	X
Geschiedenis	320	X
Tekenen ¹	Kies 1	320
Handvaardigheid ¹	Van	320
Muziek ¹	de 3	320

KEUZEVAKKEN Kies er 1		
Duits ¹	++	400
Frans ¹	++	400
Wiskunde A	++	320
Aardrijkskunde	+	320
BSM	+/-	320
Muziek ¹	+	320

PROFIELWERKSTUK EN VRIJE DEEL SCHOOL		
Godsdienst	120	X
Profielwerkstuk, LOB, mentoraat	200	

EM		
GEMEENSCHAPPELIJK DEEL		
CKV	120	X
Engels	360	X
Lich. Opvoeding (LO1)	120	X
Maatschappijleer	120	X
Nederlands	400	X

PROFIELDEEL		
Economie	400	X
Bedrijfseconomie O & FZ	320	X
Geschiedenis	320	X
Wiskunde A	kies 1 van de 2	320
Wiskunde B		360

KEUZEVAKKEN Kies er 1		
Duits ¹	+	400
Frans ¹	+	400
Aardrijkskunde	+	320
Tekenen	+	320
Handvaardigheid	+	320
BSM ¹	+/-	320
Spaans	+	400
Muziek ¹	+/-	320

PROFIELWERKSTUK EN		
--------------------	--	--

VRIJE DEEL SCHOOL		
Godsdienst	120	X
Profielwerkstuk, LOB, mentoraat	200	

CM/EM		
GEMEENSCHAPPELIJK DEEL		
CKV	120	X
Engels	360	X
Lich. Opvoeding (LO1)	120	X
Maatschappijleer	120	X
Nederlands	400	X

PROFIELDEEL			
Duits ¹		400	
Frans ¹	kies 1 van de 3	400	
Spaans ¹		400	
Economie		400	X
Geschiedenis		320	X
Wiskunde A	kies 1 van de 2	320	
Wiskunde B		360	

KEUZEVAKKEN			
Kies er 1			
Duits ¹	++	400	
Frans ¹	++	400	
Tekenen ¹	++	320	
Handvaardigheid ¹	++	320	
Muziek ¹	+	320	

PROFIELWERKSTUK EN VRIJE DEEL SCHOOL		
Godsdienst	120	X
Profielwerkstuk, LOB, mentoraat	200	

NG		
GEMEENSCHAPPELIJK DEEL		
CKV	120	X
Engels	360	X
Lich. Opvoeding (LO1)	120	X
Maatschappijleer	120	X
Nederlands	400	X

PROFIELDEEL			
Natuurkunde	kies 1 van de 2	400	
Aardrijkskunde		320	
Scheikunde		320	X
Biologie		400	X
Wiskunde A	kies 1 van de 2	320	
Wiskunde B		360	

KEUZEVAKKEN			
Kies er 1			
Natuurkunde	++	400	
Aardrijkskunde	+	320	
Duits ¹	+/-	400	
Frans ¹	+/-	400	
Tekenen ¹	+	320	
Handvaardigheid ¹	+	320	

BSM ¹	+	320	
Economie	+	400	
Spaans ¹	+?-	400	
Muziek ¹	+/-	320	

PROFIELWERKSTUK EN VRIJE DEEL SCHOOL			
Godsdienst		120	x
Profielwerkstuk, LOB, mentoraat		200	

NT/NG			
GEMEENSCHAPPELIJK DEEL			
CKV		120	x
Engels		360	x
Lich. Opvoeding (LO1)		120	x
Maatschappijleer		120	x
Nederlands		400	x

PROFIELDEEL			
Scheikunde		320	x
Biologie		400	x
Natuurkunde		400	x
Wiskunde B		360	x

KEUZEVAKKEN			
Kies er 1			
Duits ¹	+/-	400	
Frans ¹	+/-	400	
BSM ¹	+	320	
Economie	+	400	
Aardrijkskunde	+	320	
Tekenen ¹	+	320	
Handvaardigheid	+	320	
Spaans ¹	+/-	400	
Muziek ¹	+/-	320	

PROFIELWERKSTUK EN VRIJE DEEL SCHOOL			
Godsdienst		120	x
Profielwerkstuk, LOB, mentoraat		200	

¹Als het vak/keuzevak te weinig aanmeldingen heeft, gaat het mogelijk niet door. Zet een 1 bij je eerste keus en kies een reservevak (2).

Bij de keuzevakken staat in de kolom voor de studielast middels een ++, +, +/- of – aangegeven of dit vak goed past bij vervolgoopleidingen die aansluiten op dit profiel en of de vakdocenten het vak aanraden bij het profiel.

